

Kjak

Arne Winthereig

Funda- mentalist ella anarkist, tú velur!

Nógv kjak er komið, eftir at fleiri ungmanna-feløg og harvið eisini Ungmanna-felagið Samband fóru undir at viðgera mál um rúsdrekka, samkynd og so víðari. Tað tykist, sum vit eru í einum kampi, har tað er spurningurin, um vit blíva kristnir fundamentalistar ella anarkistar.

Ungmannafelagið Samband heldur, at kjakið um hesi mál hevur fingið ein skeivan rætning. Í staðin fyri at tosa um, at tað skal vera pláss fyri øllum í okkara samfelag, og at øll skulu góðtakast, homo- og heteroseksuel, kristin og vantrúgvandi, konufólk og mannfólk o.s.fr. snýr kjakið seg um, hvussu einstøk ung bróta niður allan kristindóm í landinum.

Um treytin fyri at vit skulu vinna rættvísi til øll fólk uttan mun til húðarlit, seksuella orientering, kyn og politiskan lit er, at vit verða skýrd at avkristna Føroyar, so má tað verða so og tekur millum annað Ungmannafelagið Samband, fulla ábyrgd fyri at syrgja fyri hesum. Vit vilja undir ongum umstøðum góðtaka, at ávísir samfelagsbólkar ikki fáa innivist í samfelagnum. Ei heldur verður góðtikið, at hesi liva undir øðrvísi korum enn vit onnur. Vit eru øll borgarar í Føroyum.

Bill Justinussen kennir allan ungdom

Tá Bill Justinussen í sendingini Refleksjón sigur seg kenna allan ungdom, so ljóðar tað lógið. Sambært Bill Justinussen umboða fýra ungmanna-feløg ein lítlan minniluta, meðan Bill Justinussen kennir ein meiriluta av ungdominum,

og tey hava eina aðra fatan. Hóast Bill Justinussen kennir so nógv ung er vert at bíta merki í, at Miðflokkurin ikki sjálvur megnar at manna eitt ungmanna-felag.

Mótreaktiónin, sum Bill Justinussen tosar um, er júst tað, ið hendir. Ungdomur vil ikki standa modell til, at ávísir samfelagsbólkar ikki fáa innivist í okkara samfelag. Hetta er ikki ein hugsan, ungdomurin kann standa inni fyri.

Fyri at ungdomur skal trívast í einum landi, skulu karmarnir vera fyri tí. Ávísir politikarar, har ímillum Bill Justinussen, vilja, við at lóggeva ímóti ávísam bólum í samfelagnum, bróta niður teir karmar, sum skulu fáa ung at venda heimaftur at búseta seg. Ungmannafeløgini hava ligið still, og tískil hevur einki mótspæl verið, og snævrur skygdar hugsanir hava fingið frítt spæl. Henda tíðin er vónandi farin, og vit kunnu aftur liva í einum fólkaræði, har pláss er fyri mær og tær og okkum

Uni Arge

Málsligar stíllegur og annað trætígóðs

Sjúrður Skaale endurtekur í aftursvari til tíðargrein hjá mær, at bókstavirnir x, q, z, w og c verða mangan brúktir í føroyskum fólkanøvnum og av og á í landanøvnum. Tað vita øll. Men hvussu fara vit at stava sitrón, meksikanari og sjokuláta, tá stavirnir eru vorðnir fullgildugir føroyskir stavir? Tann spurningurin er framvegis ósvaraður.

Í veruleikanum kundu lesarabrøv verið skrivað um málsligar spurningar í allar ævir, tí mál er mangan ein spurningur um stíl. Onkrum dámar betur ein altjóðagjordan stíl, kanska tí Mexico virkar meira fint og myndugleikakent enn Meksiko, ella tí viðkomandi hevur lært úr donskum og enskum lærubókum í skúlanum.

Stíllegur eru so ymiskar,

sum fólk eru, og ómøguligt er at semjast um stíl, tí stílur sprettur úr persóninum sjálvum og tí, sum hann ella hon hevur havt fyri sínum eygum alla sína livitíð.

Sjúrður Skaale má og skal skriva Mexico og ikki Meksiko, sigur hann, men skal hann so skriva mexicanari og mexicanska markið? Hví vil hann ikki skriva meksikanari og meksikanska markið eftir vanligum føroyskum stavsetingaráttí? Vil hann broyta føroyska stavseting?

Hetta er bara tað, eg havi spurt hann nakrar ferðir. Stílurin hjá Sjúrði hevur nú elvt til mikið orðaskifti um stavrað og stavseting, og tað hevur hann, tí Sjúrður sum løgtingsmaður legði uppskot fram um at broyta stavraðið. Hann ætlaði at

hevja landsins politikarar upp til at vera málfrøðingar!

Men tibetur er løgtingið so mikið at sær komið, at tað veit, at Føroyar eiga veruligar málfrøðingar, og tí fekk Sjúrður Skaale sítt uppskot um stavraðið aftur í fangið ósamtykt. Løgtingið gjørdi í staðin av at seta niður eitt málráð at taka sær av bókstavum, máliskum og øðrum meira yvirskipaðum málspurningum.

Og hetta var gott, tí har hoyra tilíkir spurningar heima. Fakkunnleikin skal gera av, hvat ráðiligt er at gera og broyta í málspurningum. Fakkunnleikin kann best rokna út avleiðingarnar av broytingunum. Og hetta er eisini tað, sum fakkunnleikin sjálvur vil sleppa at gera.

Í november í fjør skrivaði

Jógvan í Lon Jacobsen, málnevndarformaður, eina hugvekjandi tíðargrein um støðuna hjá føroyskum í altjóðagerðini. Greinin var sprottin úr orðaskiftinum um stavraðið, og boðskapurin í endanum á greinini var greiður. Hann skrivaði:

»Mín bøn til politikararnar skal tí vera: Latið málpolitikararnar sleppa at avgera spurningin um stavraðið, og brúkið tit heldur orkuna upp á at orða ein yvirskipaðan málpolitikk, har tit greitt siga, hvat tit ætla at gera fyri at styrkja og menna tað føroyska málið, so tað kann standa seg í kappingini móti enskum og donskum, og latið pengar fylgja við.«

Hetta er væl sungið, haldi eg.

Helgi Abrahamsen

Strendur

Bara eitt ár eftir at veðrið varð yvirtikið sum føroyskt málsøki, manglar landskassanum pengar, fyri at kunna halda avtaluna við danska veðurstovnin DMI.

Einaferð fóru nakrir politikarar undir at yvirtaka veðrið. Hetta var í teimum døggunum, tá CHE-samgongan ráddi fyri borgum. Nógvar yvirtøkur stóðu á skránni hjá samgonguni, og sjálvandi valdu tey at raðfesta tær biligastu yvirtøkurnar fyrst. Tað dýrasta skuldi bíða til móti endanum á valskeiðinum, tí so kundi onkur annar arva tað figgjarliga upptakið.

Yvirskriftin í samgonguskjalinum var "Samhaldsfesti, sjálvstýri, móguleikar og menning" - so hví ikki byrja við at yvirtaka veðrið?

Veðrið avlýst vegna figgjarligt óveður

Øll tey freku útsynningsælíni, sum í áravís høvdu skolað inn yvir oyggjarnar á donskum, skuldu nú hava føroyskar regndropar, og móguleikin var eisini nevndur, at Fróðskaparsetrið skuldi kunna granska føroyska veðurlagið. Men annars hendi ikki so nógv í sambandi við yvirtøkuna. DMI (Dansk Meteorologisk Institut) skuldi framvegis gera veðurmátingarnar, eingin bleiv settur í starv og tænanastan bleiv heldur ikki betri. Tað einasta sum í roynd og veru bleiv yvirtikið, var sjálv rokningin. Nú skuldu føroyingar sleppa at gjalda fyri tænanastuna.

Og so gongur eitt ár, og nú er longu galið, tí nú mangla pengar. Figgjarliga óveðrið rakti fyrri enn yvirtiknu

brúgvaløgin, og tí mugu vit bara góðtaka at fáa nakrar føroyskar regndropar, sum vit ikki hava goldið fyri. Kanska eitt syndur óheppið, tá hugsað verður um yvirskriftina "Samhaldsfesti, sjálvstýri, móguleikar og menning", men ein ælabogi við føroyskum litum, er jú ikki at forsmáa.

Yvirtøkur við ongum endamáli

Hvørja ferð samgongusamráðingar eru, spælir spurningurin um yvirtøkur ein avgerandi leiklut, tí flokkarnir á loysingarveinginum mugu fyri ein og hvønn prís sleppa at yvirtaka – um tað so bara er okkurt. Og so endar tað við, at mál sum ongan týdning hava, verða yvirtikin, ella uppaftur verri: Mál verða

yvirtikin, sum als ikki eru búgvín til eina yvirtøku.

Tíðin má vera komin, hvar ið vit, heldur enn bara at yvirtaka fyri at yvirtaka, seta okkum sum mál at fáa alt tað at virka, sum longu er yvirtikið.

Veðrið var ein av teimum bíligu yvirtøkunum, so skaðin er kanska ikki so stórur. Men tá vit ikki klára at gjalda eina so lítla yvirtøku, hvussu hevði støðan so verið, um vit yvirtóku okkurt av teimum størru málsøkjunum?

Gott var, at vit sluppu av við CHE-samgonguna áðrenn hon fór í holt við tær størru yvirtøkurnar, sum stóðu í samgonguskjalinum, tí tær kundu skjótt endað sum ein vanlukka.